TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Hà Nội: Từ “đất trăm nghề” đến những làng nghề xanh, làng nghề số

10:24 15/06/2026

Nhắc đến Hà Nội, nhiều người nghĩ đến những con phố nghề trong khu phố cổ hay những làng nghề đã tồn tại hàng trăm năm ở vùng ven đô. Từ gốm Bát Tràng, lụa Vạn Phúc đến mây tre đan Phú Vinh, sơn mài Hạ Thái hay khảm trai Chuyên Mỹ, các làng nghề không chỉ tạo sinh kế cho hàng trăm nghìn lao động mà còn góp phần làm nên bản sắc văn hóa của Thủ đô.

Tuy nhiên, trước những yêu cầu mới của thị trường và áp lực từ quá trình hội nhập, các làng nghề truyền thống đang đứng trước bài toán phải thay đổi. Không còn chỉ là câu chuyện giữ nghề, nhiều làng nghề Hà Nội đang bước vào hành trình chuyển đổi xanh và chuyển đổi số để nâng cao năng lực cạnh tranh, mở rộng thị trường và phát triển bền vững.

Từ áp lực môi trường đến yêu cầu sản xuất xanh

Hà Nội hiện có khoảng 1.350 làng nghề và làng có nghề, trong đó 337 làng nghề, làng nghề truyền thống và nghề truyền thống đã được công nhận. Đây là địa phương có số lượng làng nghề lớn nhất cả nước.

Các sản phẩm gốm Bát Tràng ngày càng được đa dạng hóa mẫu mã, nâng cao giá trị để đáp ứng nhu cầu thị trường trong quá trình chuyển đổi số và phát triển bền vững.

Sự phát triển mạnh mẽ của các hoạt động sản xuất trong nhiều năm qua đã mang lại nguồn thu nhập đáng kể cho người dân nông thôn. Tuy nhiên, đi cùng với đó là những áp lực ngày càng lớn đối với môi trường.

Tại nhiều làng nghề chế biến nông sản, tái chế nguyên liệu, cơ khí, dệt nhuộm hay chế tác gỗ mỹ nghệ, tình trạng phát sinh nước thải, khí thải và chất thải rắn từng là vấn đề khiến người dân và chính quyền địa phương trăn trở. Không ít nơi phải đối mặt với nguy cơ ô nhiễm kéo dài, ảnh hưởng đến sức khỏe cộng đồng và chất lượng sống.

Trong bối cảnh kinh tế xanh đang trở thành xu hướng phát triển tất yếu trên toàn cầu, việc thay đổi phương thức sản xuất tại các làng nghề không còn là lựa chọn mà đã trở thành yêu cầu cấp thiết.

Những năm gần đây, nhiều cơ sở sản xuất đã chủ động đầu tư đổi mới công nghệ, thay thế máy móc lạc hậu bằng các thiết bị tiết kiệm năng lượng, giảm tiêu hao nguyên liệu và hạn chế phát thải. Các hệ thống xử lý nước thải, khí thải từng bước được đầu tư đồng bộ hơn, góp phần cải thiện môi trường sản xuất.

Theo Đề án tổng thể phát triển làng nghề trên địa bàn thành phố Hà Nội giai đoạn 2025-2030, tầm nhìn đến năm 2050, thành phố xác định mục tiêu xây dựng các mô hình làng nghề xanh gắn với kinh tế tuần hoàn, sử dụng hiệu quả tài nguyên và giảm thiểu tác động tới môi trường.

Để hiện thực hóa mục tiêu này, Hà Nội đang triển khai đồng bộ nhiều giải pháp từ hoàn thiện cơ chế chính sách, phát triển hạ tầng cụm công nghiệp làng nghề đến hỗ trợ ứng dụng khoa học công nghệ và xử lý ô nhiễm môi trường.

Đáng chú ý, thành phố đã xác định 60 làng nghề ô nhiễm môi trường cần xử lý theo lộ trình đến năm 2030. Bên cạnh đó, 16 làng nghề vừa ô nhiễm vừa có nguy cơ mai một cũng được đưa vào diện ưu tiên để xử lý môi trường kết hợp bảo tồn và khôi phục nghề truyền thống.

Cùng với đó, hệ thống hạ tầng kỹ thuật phục vụ xử lý nước thải tiếp tục được đầu tư. Hiện đã có 17 làng nghề nằm trong phạm vi thu gom, xử lý nước thải của các dự án, nhà máy xử lý tập trung và 188 làng nghề có hệ thống thoát nước tập trung.

Những công trình đang được triển khai và chuẩn bị đưa vào vận hành được kỳ vọng sẽ góp phần giảm đáng kể áp lực ô nhiễm môi trường tại các khu vực làng nghề, tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững trong dài hạn.

Chuyển đổi số mở ra không gian phát triển mới

Nếu chuyển đổi xanh giúp các làng nghề giải quyết bài toán môi trường thì chuyển đổi số đang tạo ra những cơ hội mới để mở rộng thị trường và nâng cao giá trị sản phẩm.

Trước đây, phần lớn sản phẩm làng nghề được tiêu thụ thông qua thương lái hoặc các kênh bán hàng truyền thống. Điều này khiến khả năng tiếp cận khách hàng còn hạn chế, đặc biệt là đối với thị trường ngoài nước.

Hiện nay, ngày càng nhiều cơ sở sản xuất đã chủ động tham gia các sàn thương mại điện tử, xây dựng website riêng, ứng dụng mạng xã hội để quảng bá sản phẩm và livestream bán hàng. Nhiều sản phẩm làng nghề đã được gắn mã QR truy xuất nguồn gốc, giúp người tiêu dùng dễ dàng kiểm tra thông tin về xuất xứ, quy trình sản xuất và chất lượng sản phẩm.

Tại các làng nghề nổi tiếng như Bát Tràng, Vạn Phúc hay Phú Vinh, không ít nghệ nhân và chủ cơ sở sản xuất đã quen với việc giới thiệu sản phẩm thông qua nền tảng số, tiếp cận khách hàng trên phạm vi toàn quốc và từng bước mở rộng ra thị trường quốc tế.

Bên cạnh khâu tiêu thụ, công nghệ cũng đang được ứng dụng ngày càng nhiều trong sản xuất. Các hệ thống lò nung, sấy khô, chiếu sáng và thiết bị chế tác được cải tiến theo hướng tiết kiệm năng lượng, nâng cao hiệu suất và giảm chi phí vận hành.

Theo kế hoạch phát triển thương mại điện tử của thành phố, Hà Nội tiếp tục đẩy mạnh tiêu thụ sản phẩm OCOP, sản phẩm làng nghề trên các nền tảng số; đồng thời thúc đẩy hoạt động thương mại điện tử xuyên biên giới nhằm hỗ trợ doanh nghiệp và hộ sản xuất tiếp cận thị trường quốc tế.

Các chương trình đào tạo kỹ năng số, hướng dẫn kinh doanh trực tuyến, hỗ trợ xây dựng thương hiệu và quảng bá sản phẩm trên môi trường mạng cũng đang được triển khai tại nhiều địa phương có làng nghề.

Sự thay đổi này không chỉ giúp mở rộng đầu ra mà còn từng bước hình thành tư duy kinh doanh mới, trong đó người sản xuất không chỉ bán một sản phẩm thủ công mà còn bán câu chuyện văn hóa, giá trị truyền thống và thương hiệu của chính làng nghề.

Giữ hồn nghề trong dòng chảy hiện đại

Chuyển đổi xanh và chuyển đổi số đang tạo ra những thay đổi sâu sắc đối với các làng nghề Hà Nội. Từ những cơ sở sản xuất thủ công nhỏ lẻ, nhiều làng nghề đang từng bước tiếp cận phương thức sản xuất hiện đại, thân thiện với môi trường và phù hợp với xu thế phát triển của nền kinh tế số.

Điều đáng ghi nhận là quá trình chuyển đổi không làm mất đi những giá trị truyền thống vốn là linh hồn của làng nghề. Ngược lại, công nghệ đang trở thành công cụ hỗ trợ để gìn giữ, quảng bá và nâng tầm những giá trị ấy.

Với lợi thế là địa phương có số lượng làng nghề lớn nhất cả nước cùng hệ thống chính sách hỗ trợ ngày càng hoàn thiện, Hà Nội đang đứng trước cơ hội để đưa các làng nghề truyền thống bước sang một giai đoạn phát triển mới. Từ “đất trăm nghề”, Thủ đô đang từng bước hình thành những làng nghề xanh, làng nghề số – nơi các giá trị văn hóa truyền thống được bảo tồn song hành với đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững.

Minh Thắm